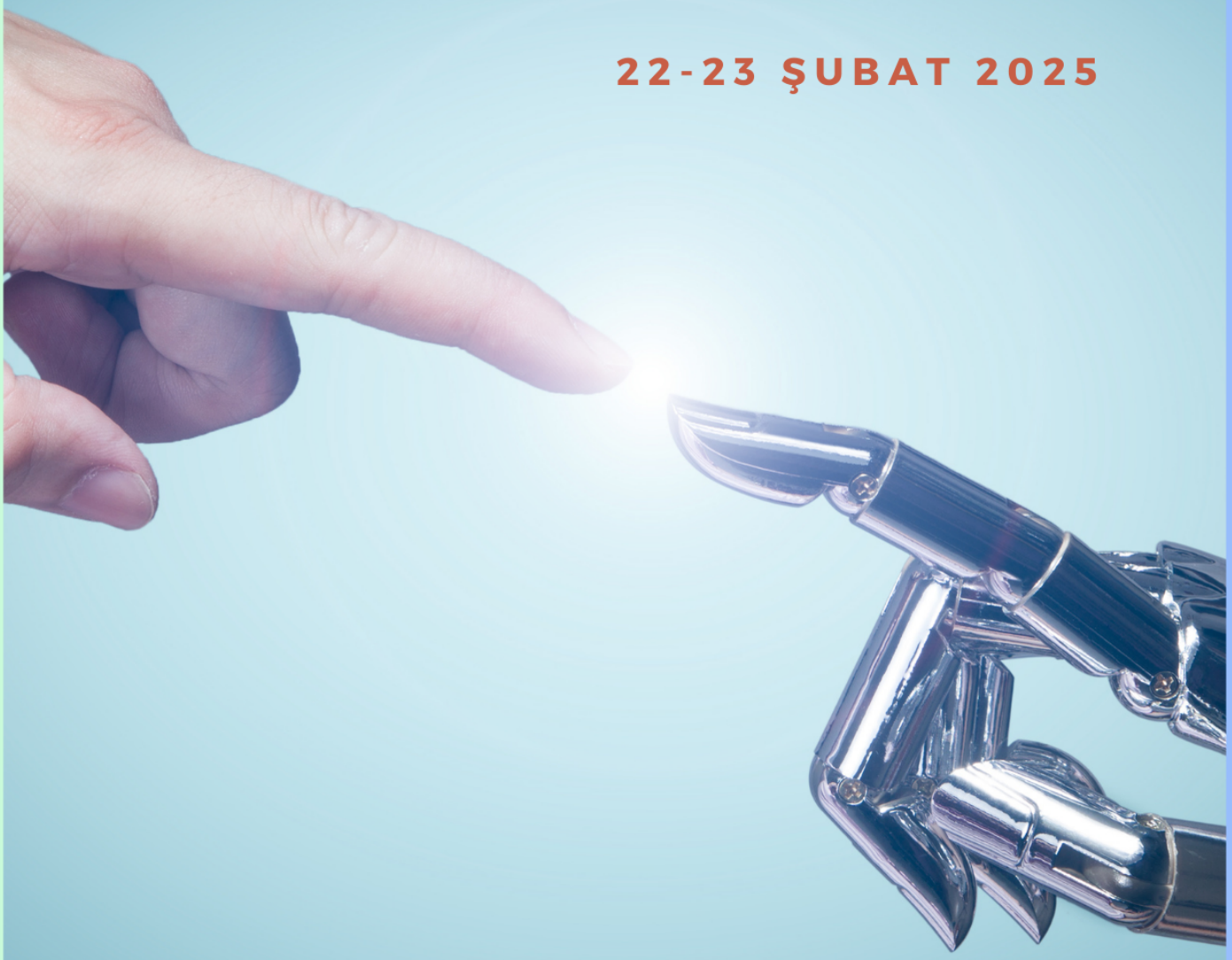
ANKARA BİLİM ÜNİVERSİTESİ

DÖRDÜNCÜ ULUSLARARASI ANKARA İNSAN VE TOPLUM BİLİMLERİ KONGRESİ

22-23 ŞUBAT 2025

BİLDİRİ KİTABI

ISBN: 978-605-71213-8-7

Dördüncü Uluslararası Ankara İnsan ve Toplum Bilimleri Kongresi
4th International Ankara Humanities and Social Sciences Congress

Ankara Bilim Üniversitesi
Ankara Bilim University

22-23 Şubat 2025 / February 22-23, 2025

ISBN: 978-605-71213-8-7

Dördüncü Uluslararası Ankara İnsan ve Toplum Bilimleri Kongresi
4th International Ankara Humanities and Social Sciences Congress
22-23 Şubat 2025 / February 22-23, 2025
Bildiri kitabında yayınlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir.

Kongre Düzenleme Kurulu
Prof. Dr. Cem Harun MEYDAN, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Aysu KES ERKUL, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Başar BAYSAL, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Şebnem DÜZGÜN, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Hakan KÖNİ, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Dr. Aziz BALCI, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Dr. Pelin KARACA KALKAN, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ayşe SAKİ DEMİREL, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Dr. Irmak UZUN BAYAR, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Dr. Adil AKKUŞ, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Dr. Neslihan KÜNYE POLAT, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Dr. Sema YURDUŞEN, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ayşegül SAYAN KARAHAN, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Arş. Gör. Hatice ÇEVİK, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Arş. Gör. Mustafa Çağrı AYKAÇ, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Arş. Gör. Mustafa Tarık KILIÇ, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Arş. Gör. Bahar KARDAŞ, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Arş. Gör. Yelda YENEL, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Arş. Gör. İlayda GÖZEL, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Arş. Gör. Rumeysa Tuğçe ARMAN, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye

Bilim Kurulu
Prof. Dr. Cem Harun MEYDAN, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Aysu KES ERKUL, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Şebnem DÜZGÜN, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Hakan KÖNİ, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Başar BAYSAL, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Dr. Sema YURDUŞEN, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Dr. Pelin KARACA KALKAN, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ayşe SAKİ DEMİREL, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Dr. Aziz BALCI, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Dr. Irmak UZUN BAYAR, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Dr. Adil AKKUŞ, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Dr. Neslihan KÜNYE POLAT, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ayşegül SAYAN KARAHAN, Ankara Bilim Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nurettin PARILTI, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Gülsen ERDEN, Beykoz Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Hatice DEMİRBAŞ, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Örsan Ö. AKBULUT, Hacettepe Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Emre Şenol DURAK, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Belgin AYDINTAN, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Fatma Zehra TAN, Karabük Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Aslı Özlem TARAKCIOĞLU, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Sedat Cem KARADELİ, Ufuk Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Tarık TUNCAY, Hacettepe Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Emre Şenol DURAK, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Sabahattin ÇETİN, Bartın Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Írge ŞENER, Çankaya Üniversitesi, Türkiye
Dr. Mustafa GÜNEŞ, Gümüşhane Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ioannis Karras, Ioanian University, Greece
Dr. Nurhidayy ROSLİ, UCSI University, Malaysia
Dr. Saifudheen KUNJU, University of Madras, India
Dr. Mathew H. CHARLES, Universidad Del Rosario, Colombia
Dr. Marija Mijušković, University of Montenegro, Montenegro
Dr. Curtis Runstedler, University of Stuttgart, Germany

ISBN: 978-605-71213-8-7
Adres: Maltepe Mh. Şehit Gönenç Cd. No:5 Çankaya Ankara
E- Posta: itbkongre@ankarabilim.edu.tr
Telefon: 444 22 28

İçindekiler Tablosu

SUNUŞ **1**

Basit Görüntüleme Verileri Üzerinden Ciltte Karsinom Yapıların Kestirimi: Bir Veri Yapılandırma ve İstatistiksel Öğrenme Araştırması **3**

Yapay Zeka Müziği ve Türk Müziğinde Sonuçları: Bir Vaka Analizi **4**

Ever Considered UMAP For A Better Imputation? **6**

"Gelenekten Geleceğe: Cinuçen Tanrıkorur'un Çocuk Şarkılarında Manevi Miras" **7**

Sosyal Medyanın Dijital Alt Kültür Ve Toplulukları **9**

Düşünce Özgürlüğünün Humboldt'un *Über Religion (Din Üzerine)* Fragmanı Üzerinden İncelenmesi **28**

Siber Suç Farkındalığı: Üniversite Öğrencileri Arasında Siber Zorbalık İçin Bir Kalkan mı Katalizör mü? **40**

Razzaza Gölü'nün (Irak) 40 Yıllık Değişimi: Su Yönetimi ve İklim Etkileri **42**

An Assessment of the Presidential and Parliamentary Systems with a Look at the Turkish Case **44**

Örnek Vakalarla Terörist İnovasyon **45**

Romantik İlişkilerde Belirsizliğin Yarattığı Kaygı Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması **46**

Gençlerde Bağlanma Stilleri ile Depresyon, Anksiyete ve Stres Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* **53**

Evli Bireylerin Sahip Oldukları Kariyer Alanları ile Evlilik Doyumlarının İncelenmesi* **55**

Genç Yetişkinlerin Eko Kaygı Düzeylerinin Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi **57**

Examination of Young Adult's Eco Anxiety Levels in Terms of Demographical Variables **58**

Felaket Kaydırması, Prososyal Davranışlar ve Depresyon, Anksiyete ve Stres Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi **59**

Afrika'da İnsan Haklarının Güçlendirilmesi ve İdam Cezalarının Kaldırılmasında Afrika İnsan ve Halkların Hakları Mahkemesi'nin Rolü ve Önemi: *4 Haziran 2024 Tarihli Kararlar Işığında Bir İnceleme* **65**

Türk Cumhuriyetleri'nin Rusya-Ukrayna Savaşına Tepkisi: Kazakistan Örneği **73**

İşsizlik ve İstihdam **94**

Girişimcilik Eğitimleri: Tecrübeye Dayalı Bir Yöntem Olarak Mentörlük **95**

***A Woman is No Man*. A Translator is (No) Author? Questioning the Shared Inferiority of Women and Translators through the Turkish Translation of Etaf Rum's *A Woman is No Man* within Feminist Translation Studies.....97**

Zamanı Çevirmek: 'On Yıl' Örneği 98

Thematic and Symbolic Elements on the Screen: A Comprehensive Analysis of Intersemiotic Transfer in Eco's *The Name of the Rose* 99

An Analysis of Lexical Choices in the Translation of Comic Series: Quick et Flupke 100

Within the Curtain of Blood: The Dichotomy of Love and Intellect in a Ghazal by Rūmī 101

İsrail'in Orta Doğu Politikalarındaki Din ve Müttefiklik Faktörlerinin Analizi.....106

Türkiye Yüzyılı" Hedefleri Doğrultusunda İslami Finans Sisteminin Rolü: Hukuki, Jeopolitik ve Jeoekonomik Değerlendirmeler " 119

Filistin Meselesinde Anti-Siyonist Sosyalizm Örneği Olarak İsrail Komünist Partisi (MAKİ) 131

Filistin, ABD ve İsrail: Uluslararası Hukukun Sınavı 132

Tunca Kortantamer'in Klâsik Türk Edebiyatı Sahasına Yaptığı Katkılar Üzerine Bâzı Notlar 133

Yaşar Kemal'in *Hüyükteki Nar Ağacı* Romanında İnancın Ontolojik İşlevi ve Anlamın İnşası 134

Nevşehir Yeraltı Şehirleri Kilise Mekanları: Mazı Yeraltı Şehri 152

İzmir İyon Üniversitesi ve Konstantin Karatheodory.....164

Su Kaynaklarını Korumak Adına Düşünülmesi Gereken Mali Çözümler Ve Mavi Vergileme 175

Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizması'nın Çin, Rusya ve Türkiye Açısından Karşılaştırmalı Analizi 178

Problemli İnternet Kullanımının Yordayıcısı Olarak Belirsizliğe Tahammülsüzlük ve Siberkondria. 191

Dijital Oyun Bağımlılığının Öfke Düzeyini Yordama Gücünün İncelenmesi.....192

Mantıksal / Matematiksel Zekâ ve Başarı Arasındaki İlişki: Bir Meta – Analiz Çalışması 193

Türkiye'nin Akıllı Şehirler Politikasına AB Destekleri ve Yeterliliği 194

Çevrimiçi Radikalleşme: Dijital Ortamların Bireysel Radikalleşmedeki Rolü 196

Türk Ceza Hukukunda Bilişim Suçları ve Veri Hırsızlığı 197

Banka veya Kredi Kartlarının Kullanılması Suretiyle Yarar Sağlama Suçu Hakkında Değerlendirmeler 199

Bilişim Ceza Hukukunda Ajan Cihaz veya Programlar Suçu (TCK m. 245/A).....201

Montenegro's Statehood Process 1830-1851.....203

Soğuk Savaş Sonrası Türkiye-İngiltere İlişkilerinde Yeniden Yapılanma (1990-2002).....205

İzmir İyon Üniversitesi ve Konstantin Karatheodory

Arzu Erman
Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Tarih Bölümü
arzuerman@aybu.edu.tr
Orcid ID:0000-0002-3657

Özet

Karatheodory ailesi Osmanlı Devlet'nin yönetim sistemi içinde önemli görevler üstlenmiş Fenerli elit bir ailedir. Babası Osmanlı Devleti'ni yurtdışında temsil eden bir diplomat olan Konstantin Karatheodory bu nedenle Avrupa'da doğmuş ve aristokratik bir çevrede büyümüştür. Amcasının Girit Valiliği sırasında adanın Yunanistan ile birleşmesi için siyasi faaliyetler yürüten Eleftherios Venizelos ile tanışması onun Yunan davasına sempati duymasına sebep olmuştur. Venizelos'un Yunanistan Başbakanı olmasıyla birlikte yeni Liberal Hükümet eğitim yoluyla Yunanistan'ın modernleştirilerek Yunan olmayan Ortodoks toplulukların Yunan Devleti'ne dahil edilmesine çalışmıştır. Venizelos, I. Dünya Savaşı sonunda yapılacak barış görüşülmeleri için bulunduğu Paris'te Karatheodory ile buluşarak Atina dışında bir yerde üniversite kurma fikri üzerine görüşmüştür. Karatheodory, üniversite için Selanik, Sakız ve İzmir önerisinde bulunmuştur. Paris Barış Konferansı'nda alınan karar gereği Yunanistan'ın İzmir'i işgal etmesi ile birlikte üniversite için İzmir'in en ideal kent olduğuna karar verilmiştir. Bunun üzerine 1920'de Karatheodory, İzmir İyon Üniversitesi'nin kurulmasıyla görevlendirilmiştir. Venizelos'un onu seçmesinde Karatheodory'nin başarılı bir akademisyen olarak üniversite deneyimi olması kadar ailesinin Osmanlı Hükümeti nezdinde tanınmış olması ve olası tepkilerin önüne geçmek istemesi büyük rol oynamıştır. 14 Temmuz 1920'de yürürlüğe giren kanun ile İzmir'de eğitim dilinin Yunanca olacağı pek çok farklı fakülteden oluşacak bir üniversitesi kurulma süreci başlamıştır. Böylesi bir savaş ortamında üniversite açma fikri Venizelos Hükümeti'nin İzmir'e ve bu işgale bakışını yansıtması bakımından önemlidir. 1922 yazına kadar inşa süreci devam eden üniversitenin Karatheodory'nin belirlediği *"Işık Doğu'dan Yükselir"* sloganıyla Eylül 1922'de eğitime başlaması düşünülmektedir. Ancak Yunan ordusunun Anadolu'da büyük yenilgi alarak çekilmesi ile Yunanistan'ın İzmir'de özerk bir yönetim kurma beklentisi son bulduğu gibi İzmir'deki ilk üniversitenin hiç açılmadan tarihteki yerini almasına neden olmuştur. Çalışma Yunanistan'ın modernleştirme projesi olarak eğitimi araçsallaştırmasının yanı sıra Fenerli aristokratik bir ailenin Yunan Megali İdeası'na ve Osmanlı Devleti'nin geleceğine dair farklı bakış açılarına yer verecektir.

Anahtar Kelimeler: İzmir İyon Üniversitesi, Konstantin Karatheodory, İzmir'in İşgali, Venizelos, Megali İdea

Izmir Ionian University and Konstantin Karatheodory

Arzu Erman
Asst. Prof., Ankara Yıldırım Beyazıt University, History Department
arzuerman@aybu.edu.tr
Orcid ID:0000-0002-3657

Abstract

The Karatheodory family was an elite family from Phanariots who held important positions in the administrative system of the Ottoman Empire. Konstantin Karatheodory had an academic career in mathematics and lectured at important European universities. During his uncle's governorship of Crete, he met Venizelos, who was carrying out political activities for the unification of the island with Greece, which led him to sympathise with the Greek cause. After Venizelos became the Prime Minister of Greece, the new Liberal Government gave importance to the modernisation of Greece through education. Venizelos met with Karatheodory in Paris, where he was in Paris for the peace negotiations at the end of World War I, and discussed the idea of establishing a university outside Athens. Karatheodory suggested Thessaloniki, Chios and Izmir for the university. In accordance with the decision taken at the Paris Peace Conference, it was decided that İzmir was the most ideal city for the university after Greece occupied İzmir.Thereupon, in 1920, Karatheodory was tasked with the establishment of the Ionian University of Izmir. With the law enacted on 14 July 1920, the process of establishing a university consisting of many different faculties in Izmir, where the language of instruction would be Greek, began. The idea of opening a university in such a war environment is important in terms of reflecting the Venizelos Government's view of İzmir and the occupation. Until the summer of 1922, the construction process of the university continued and it was planned to start education in September 1922 with the slogan *"Light Rises from the East"* determined by Karatheodory.However, with the withdrawal of the Greek army after a major defeat in Anatolia, Greece's expectation of establishing an autonomous administration in Izmir came to an end, and the first university established in Izmir took its place in history without ever opening. The study will include Greece's instrumentalisation of education as a modernisation project as well as the different perspectives of an aristocratic family from Phanariots on the Greek Megali Idea and the future of the Ottoman Empire.

Keywords: Izmir Ionian University, Konstantin Karatheodory, Occupation of Izmir, Venizelos, Megali Idea.

İZMİR İYON ÜNİVERSİTESİ VE KONSTANTİN KARATHEODORY

Giriş

Fenerliler, eski Bizans soyluları olarak, İstanbul'un fethinden sonra Osmanlı Devleti içinde önemli görevler üstlenmişlerdir. Bu aristokratik aileler güçlerini Avrupa dillerini bilmelerinden, Ortodoks kilisesindeki görevlerinden ve ticari faaliyetlerinden almışlardır. Osmanlı yönetim sistemi içinde Baş Tercümanlık, Donanma Tercümanlığı, Eflak- Boğdan Voyvodalığı gibi üst düzey bürokratik görevler üstlenmişlerdir. Ortodoks kilise bürokrasisinde Yunancanın baskın olması onları Yunan kültürü ile yakın ilişkili hale getirmiştir. Bu nedenle Yunan, Rumen, Bulgar ve Sırp tarih yazımlarında Yunan kültürünün canlanışını destekleyerek ulusal uyanışa

yol açan Doğulu Despotlar olarak anlatılmışlardır. (Philliou, 2010, 54, 56, 58). Bu nedenle 1821 Yunan isyanın başlamasından hemen sonra Bâb-ı Âli, kendi hizmetinde çalışan özellikle de önemli konumlarda bulunan bu yerli Rumlara büyük bir şüpheyle bakmaya başlamıştır. Çoğu istifaya zorlanmış ya da Osmanlı yönetim kademelerinden uzaklaştırılmıştır.(Jelavich, 2013, s.244). Ekseriyetle birbiriyle akraba olduğu Mavrokordatos, Argiropoulos, Soutsos, Karatzas, Kantakouzenos gibi ailelerden bazıları Yunan isyanına destek vererek gönüllü olarak, bazıları da zorunlu olarak yeni kurulan Yunan Devleti topraklarına göç etmiştir. (Petropulos, 1968, s.26). Ancak Fenerlilerin tamamının tutarlı bir ideolojiye ve kolektif bir ulusal bilince sahip olduğu söylenemez. Nitekim 19.yüzyılın ortalarından 20.yüzyılın başına kadar olan süreçte temelleri 18.yüzyılın önemli Yunan milliyetçilerinden Velestinli Rigas'tan etkilenen ve Yunan-Osmanlılığı olarak adlandırılabilecek Türklerin ve Yunanların tek bir devlet çatısı altında barış içinde yaşabileceği bir düşünce oluşmuştur. (Moiras, 2015, s.2). Bu fikrin Osmanlı idaresinde görev alan eski Fener aristokrasisinin imparatorluğa bağlılık düşüncesinin Helenizm'e bağlılık düşüncesiyle birleşmiş şekli olduğu düşünülebilir. Zira 1897'deki Osmanlı-Yunan Savaşı'nda Yunanistan'ın almış olduğu yenilgi, Yunan milliyetçiliğinin irredantist siyasetinin zafiyetini de gözler önüne sermiştir. (Eksertzoglou, 2004, s. 13 dipnot). Bu bağlamda Karatheodory ailesi Osmanlı Devleti içinde önemli görevler üstlenmeye devam etmiştir. Ancak bu ailenin bir başka ferdi olan Konstantin Karatheodory, *Megali İdea* düşüncesinden etkilenerek, Kurtuluş Savaşı yıllarında İzmir'de bir Yunan üniversitesi kurulması projesinin mimarı olmuştur. Çalışmada Yunanistan'ın İzmir'i işgalinin bölgede özerk bir yönetim kurarak İzmir'i daimi Yunan toprağı yapma amacıyla işgalin kültürel boyutuna verdiği öneme vurgu yapılacaktır. Bu nedenle öncelikle Konstantin Karatheodory ve ailesi hakkında bilgi verilecek, ardından İzmir'deki İyon Üniversitesi'nin kuruluşu ve hedefleri üzerinde durulacaktır.

1.Konstantin Karatheodory (1873-1950): 13 Eylül 1873 yılında Berlin'de dünyaya gelmiştir. (Piromali, 2020,s.3). Anne tarafı Sakız adasının oldukça varlıklı ve üst sınıf ailelerinden Petrocochino'lardan gelmektedir. Diplomat olan babası Stefanos Karatheodory,[9] Osmanlı Devleti'nin Berlin elçisi Yannis Aristarhis'in gözetiminde hukuk eğitimi aldıktan sonra 1860'da uluslararası sular hukuku üzerine doktora eğitimini tamamlamış ve Osmanlı Devleti'nin Berlin, Stocholm ve Viyana elçiliklerinde sekreter olarak çalışmıştır. 1866- 1871 yılları arasında St. Petersburg elçiliği yapan Stefanos Karatheodroy'nin oğlu Konstantin doğduğunda ise Berlin'deki Osmanlı elçiliğinde Birinci Sekreter olarak görev yapmaktadır. Stefanos Karatheodory bir müddet İstanbul'da bulunmuş ardından Osmanlı Devleti'nin Brüksel

[9]Osmanlı kaynaklarında adı İstefanaki Karatodori olarak geçen Stefanos Karatheodori'nin Osmanlı Devleti'ndeki bürokratik hayatı Bâb-ı Âli Tercüme Odası'na girmesiyle başlamış ve sadece Hariciye Nezareti'nde çalışmıştır. Tercüme Odası'nda göreve başladığı yıl, eğitim almak için gittiği Berlin'de, sefaret ataşeliğine getirilmiş 1859'da ikinci kâtipliğe ve iki yıl sonra başkâtipliğe yükselmiştir. 1865'de önce St.Petersburg ardından Berlin'de geçici maslahatgüzarlık görevini yürütmüştür. Sultan Abdülaziz"in Avrupa seyahati sırasında maiyetinde bulunan heyette görev aldıktan sonra yeniden kısa bir süre için St. Petersburg Geçici Maslahatgüzarlığı'nı üstlenmiş ardından da aynı sefaretin başkâtipliğine getirilmiştir. 1870 yılında İstanbul'a dönmüş ve iki yıl boyunca Hariciye Nezareti'nde görev yapmıştır. Ardından yeniden Berlin Sefareti Başkâtipliği'ne tayin edilmişse de iki yıl sonra başkâtiplik görevi uhdesinde kalmasına rağmen İstanbul'da ikametine izin verilmiştir.1874 yılında Berlin'deki görevine dönmüşse de kısa bir süre sonra istifa etmiştir. Brüksel Sefareti'nin Londra'dan idaresi usulünden vazgeçilmesi nedeniyle Musurus Paşa"nın Brüksel Elçiliği görevi elinden alınmasıyla, Stefanos Karatheodori, Brüksel Sefareti'ne murahhas ortaelçi unvanıyla tayin edilmiştir. 1899'da Brüksel'deki görevine ek olarak Bern'deki Osmanlı Elçiliği'ni de üstlenmiştir. Kostaki Musurus'dan sonra en uzun süre elçilik görevinde bulunan bürokrattır.. 1900 yılında Brüksel'deki görevine son verilmiş ardından İsviçre'deki elçilik vazifesinden de el çektirilmiştir. Bkz. (Kılıç,2009, s.177-178).

büyükelçisi olmuştur. Görevdeyken Sultana karşı yürütülen hakareti önleyemediği için görevinden alınmıştır. Sonrasında da hayatının sonunda kadar Brüksel'de yaşamıştır. (Georgiadou, 2004, s. 1,5-6). Dolayısıyla Konstantin Karatheodory, babasının görevi nedeniyle çocukluk yıllarını Brüksel'de geçirmiş, Avrupai ve aristokrat bir çevrede büyümüştür. Bu nedenle çok küçük yaşta ana dili Yunancanın yanı sıra Flemenkçeyi öğrenmiş, Türkçe ve Almanca da iyi konuşabilmiştir. İlk ve ortaokulu Brüksel'de okurken matematiğe ilgi duymaya başlamıştır. Bu nedenle 1891'de Atheneum Royal de Bruxelles'de mühendislik eğitimini tamamlamış ancak ilerleyen süreçte mühendisliği bırakmıştır. (Piromali, 2020, s.3, 7). Ardından Mısır'a giderek iki yıl orada yaşamış, İskenderiye'de bulunduğu sırada oradaki elit Yunan toplumu ile tanışma fırsatı bulmuştur. Örneğin Mısır'da pamuk ticareti ile zenginleşen, Venizelos'a karşı siyasi bir yakınlık besleyen Mısır Yunan cemaatinin de başkanı olan hayırsever Emmanuel Benakis ile tanışmış ve kızı Pinelopi S. Delta ile yakın arkadaş olmuştur. İlerleyen süreçte matematik alanında doktora eğitimini tamamlayan Karatheodory, akademisyenliğin çok iyi bir sosyal statüye sahip olduğu Almanya'da kariyerine devam etmiştir. Kısa bir süre İstanbul'da bulunmuş ve burada termodinamik üzerine çalışmıştır. İstanbul'da bulunduğu sırada amcası Aleksandros Karatheodory Paşa[10] ile önemli Fenerli ailelerden Kasandra Mousouros'ın kızı ile evlenmiştir. Karatheodry'nin yaptığı bu evlilik, Fener soyluları aracılığıyla bir sosyal ilerleme ve yükselme arzusuna yorulabilir. Nitekim babası aracılığıyla Batı'da güçlü bağlantılar kurarken kayınpederi aracılığıyla da Doğu'da önemli bağlantılar kurmuştur. Kimi yorumlara göre bu meslek seçiminde ailesini uğrattığı hayal kırıklığını telafi etme isteği olarak görülmektedir. Nitekim Aleksandros Karatheodory Paşa, Osmanlı Devleti'nin Dışişleri Bakan vekili olarak İstanbul Konferansı'na katılmış ayrıca 1878 Berlin Kongresi'de tam yetkili olarak Osmanlı Devleti'ni temsil etmiştir. Bunun yanı sıra Aleksandros Karatheodory Paşa, Osmanlı Devleti'nin Dışişleri Bakanlığı görevinin yanı sıra 1885'ten 1894'e kadar da Sisam Adası Valisi, 1895 senesinde Girit Genel Valisi olarak görev yapmıştır. (Georgiadou, 2004, s. 17, 35,46,47, 51, 53, 57). Konstantin Karatheodory, Bonn, Hannover, Breslau, Göttingen ve 1918'den itibaren Berlin Üniversitesi'nde profesörlük yapmış ve Almanya'da ve uluslararası düzeyde tanınmış matematikçiler arasına girmiştir. (Georgiadou, 2005, s.58). Ayrıca Albert Einstein ile kişisel düzeyde çok yakın ilişkileri olmuştur.[11]

1.a. Karatheodory-Venizelos Tanışması: Konstantin Karatheodory, amcası ve aynı zamanda kayınpederi olan Aleksandros Karatheodory'i Girit Valisi olduğu sırada Girit'te ziyaret etmiş ve burada Yunanistan'ın gelecekteki başbakanı olacak Eleftherios Venizelos ile ilk kez tanışmıştır. Venizelos, o sırada Girit'teki seçimlerin ve meclisin boykot edilmesi çağrısı yaparak Girit Valisi'nin tüm tekliflerini reddetmiş, Büyük Güçler'in garantisi altında özerk bir yönetimi dahi kabul etmeyerek Girit'in Yunanistan'a katılmasını için mücadele veren genç bir siyasetçidir.[12] Konstantin Karatheodory burada Venizelos'un siyasi görüşlerinden etkilenerek

[10] Aleksandros Karatheodoris ile ayrıntılı bilgi için bkz. (Bozis, 2011, s.114).

[11] Ayrıntı için bkz. (Piromali, 2020, s.22-31).

[12] Eleftherios Venizelos, Atina'da tamamladığı hukuk eğitiminin ardından 1888'de Girit adasına avukat olarak dönmüştür. 1889'da Girit'te yapılan seçimler hem Venizelos'un hem de modern Yunanistan tarihi açısından önemli gelişmelerin başlangıcı olmuştur. 1877-78 Osmanlı-Rus savaşı sırasında Osmanlı Devleti'ne isyan eden Giritli Rumlar, önce Ayastefanos Antlaşması sonra da Berlin Antlaşması'nın 23. Maddesi ile Büyük Güçlerin Osmanlı Devleti'ne baskısıyla Yunanistan ile birleşme amaçlarına bir adım daha yaklaşmıştır. 1878 Halepa Sözleşmesine göre Girit Valisi Hristiyan olacak ve 5 yıl süreyle görev yapacaktır. Girit Meclisi de 49'u Hristiyan, 31'i Müslüman olmak üzere 80 üyeden oluşacaktır. Bu ortamda Venizelos'un da içinde bulunduğu Girit'teki Liberal Parti'nin hedefi adanın Yunanistan ile birleşmesi olmuştur. Venizelos, 1889'da Girit'te yapılan seçimlerde Girit milletvekili seçilmiştir. (Eser, 2019, s.30-33).

bundan sonra kendini Megali İdea'nın gerçekleşmesine adamıştır. (Georgiadou, 2004, s. 53).

Yunan isyanı sonrası Mora, Sterea ve Kiklad adalarını kaplayan bir alanda Yunan Devleti kurulmuştur. Ancak yeni devletin sınırları içinde yaklaşık 750.000 kişilik bir nüfus bulunmasına rağmen 2.000.000'dan fazla Yunan nüfus Osmanlı Devleti sınırları içinde bulunmaktadır. Bu nedenle Yunanistan, Bizans üzerinde tarihi hak iddia ederek geçmişte onun sahip olduğu topraklara sahip olmayı ve dışarıda kalan nüfusu "özgürleştirme" politikası izlemiştir. Bu ideolojik yorum 19.yüzyıl boyunca ve 20.yüzyıl ilk 20 yılında Megali İdea olarak ün kazanmıştır. Yunan siyasetinde ve entelektüel hayatında büyük yer kaplayan bu ulusal ideoloji, Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğü için büyük bir tehdit oluşturmuştur. (Papageorgiou, 2005, s.420-421).

Yunanistan'da Aralık 1910'da yapılan genel seçimlerde Venizelos'un başında bulunduğu Liberal Parti'nin ezici bir üstünlük kazanması Venizelos'a iç işlerinde reformu, ekonomik ve siyasal konularda modernleşmeyi ve siyasi arenada Megali İdea'yı gerçekleştirebilmesi için büyük bir fırsat sunmuştur. (Clogg, 2018, s. 81). Yeni hükümet özellikle 1910-1915 arasında eğitim reformuna özel önem vermiştir. Liberal Hükümet'in gelecekteki eğitim bakanı olacak olan ve o sırada Berlin'de eğitim gören Yorgo Papandreou, Konstantin Karatheodory'yi Yunanistan'ın yeniden yapılanma sürecine dahil etmiştir. Nitekim Atina Kapodistrian Üniversitesi'nde yeni kürsüler ve laboratuarlar açılarak ulusal bir üniversiteye entegre edilmesine için oluşturulan komiteye Doğu Bilimleri ve Matematik Fakültesi kürsülerinin açılmasından sorumlu komite üyesi olarak Venizelos, Karatheodory'yi önermiştir. Ancak ikinci görüşmeleri 1919 yılında gerçekleşmiştir. Venizelos 1919'da barış konferansına katılmak için Paris'te bulunduğu sırada Berlin'de bulunan Karatheodory'yi Paris'e davet etmiştir. Nitekim Venizelos bu süreçte dönemin Yunan bilim insanları, entelektüelleri ve Avrupa ile bağlantılı kişilerle gerek eğitim programının hazırlanmasına yardımcı olmak gerekse de ulusal konularda hükümet ile işbirliği sağlamak için onlarla temas kurmaya önem vermiştir. (Gerogiadou, 2004, s.87-88,89, 139). Bu nedenle Karatheodory, onun idealleri açısından önemli bir isimdir.

1.b.Yunanistan'ın Modernleşme Projesi Olarak Üniversite Kurma Fikri

Liberal Parti, 20. Yüzyılın ilk 20 yılında Yunan olmayan ve Yunanca konuşmayan Ortodoks nüfuslara karşı da ayrı bir politika geliştirmiştir. Bu nüfusları Yunan Devleti'ne dahil etme girişimi bu politikayı izleyenlerin gözünde bir asimilasyon değil aksine insani bir girişim olarak algılanmış ve Helenizm, Batı modernleşmesini ifade eden bir metafor olarak görülmüştür. (Agelopoulos, 2018, s. 196-197). Nitekim 1837'de kurulan Atina Üniversitesi'nin ilk rektörü Konstantin D. Skhinas, üniter bir Yunan Devleti'nin kurulmasını Yunanlılığın ilk başarısı olarak değerlendirmiş ve ikinci sıraya da bir üniversitenin kurulmasını koymuştur. Benzer şekilde 1844'te Yunanistan Başbakanı olan Kolletis de Yunan misyonunun Doğu'yu aydınlatmak olduğunu belirtmiştir. 1844 anayasası danışmanı Nikolaos I. Saripolos da, Yunanistan'ın sadece kendi ulusu değil Doğu'yu da uygarlaştırmakla görevli olduğunu ifade ederek Kolletis'in sloganını devralmıştır. Tarihçi Konstantinos Paparrigopoulos da Yunanlılığın iki büyük tarihsel görevini yerine getirdiğini belirtmiş ve bu bağlamda Yunan tarihinin Antik Yunan, Bizans Ortaçağı ve Modern Yunanistan olarak üç aşamalı gelişim gösterdiğini ve bir üçüncü görevi daha olduğunu belirtmiştir. (Georgiadou, 2005, s. 63). Dolayısıyla Atina dışında yeni bir üniversite kurma fikri henüz 1911'de Venizelos'un yakın mesai arkadaşlarından biri olan Liberal Parti milletvekillerinden Andreas Michalakopoulos tarafından dile getirilmiştir. "Kurtarılmış Bölgelerde" yeni bir üniversite açma fikri yabancı

değildir. Hatta Venizelos üniversite binası olması düşünülen kışlalara bakması için yakın arkadaşlarından birini dahi gizlice İstanbul'a göndermiştir. Karatheodory, ikinici bir Yunan üniversitesi açılma hikayesini bir hukuk profesörü olan arkadaşı Periklis Vizoukidis'e anlatmıştır. Buna göre Yunan toprağı olması düşünülen topraklar kurtarılır kurtarılmaz özellikle de Makedonya'da Selanik'de bir üniversite kurma planı olmuştur. Ama I. Dünya Savaşı nedeniyle bu planlar hayata geçirilememiştir. Savaşın hemen ardından Yunanistan hala silahlıyken, yeni bir Yunan üniversitesinin Yunan felsefesinin kaynağında yani İyonya topraklarında kurulması fikri ortaya atılmıştır. (Georgiadou, 2004, s. 139). Dolayısıyla Venizelos, Versay'da barış görüşmeleri sürerken Paris'te görüştüğü Karatheodory'e ile yeni bir üniversite kurulması ile ilgili görüşmüştür. Karatheodory, Yunanlılığı Avrupa, Asya ve Afrika arasında birleştirici bir unsur olarak görmesi nedeniyle Yunanistan'daki bilimsel yaşamın başkent Atina'da yoğunlaşmasına karşıdır ve Avrupa'nın ileri bir şubesi ya da oraya uzanan kolu olarak içinde Slav, Türk, Yahudi, Ermeni ve Levantenlerin yaşayacağı bir Yunanistan tasarımı öngörmektedir. (Georgiadou, 2005, s. 64-65). Yapılan görüşmenin ardından Karatheodory, 20 Ekim 1919'da Fransızca olarak kaleme aldığı ve Yunanistan'da yeni bir üniversitenin kurulması projesi hakkında bir muhtıra yazarak onu Venizelos'a vermiştir. Burada üniversitenin yeri olarak İzmir, Selanik ve Sakız'ı önermiştir. (Hristou, 2006, s.204-206). Öneriler arasında yer alan İzmir, hem Rum karakteri hem de Müslüman Asya'ya yakınlığı nedeniyle üniversite bünyesinde kurulması düşünülen Doğu Etnoloji Fakültesi için ideal bir yer olarak öne çıkmıştır. Ayrıca İzmir'de geniş bir tarım ve ticaret alanının merkezi konumunda olmasının yanı sıra şehirde üniversite olarak kullanılabilecek binalar da bulunmaktadır. Selanik ise Batı Avrupa'ya yakın olmasının yanı sıra hem Makedonya'nın önemli bir buğday üretim merkezi hem de Balkanlar ile demiryolu bağlantısına sahiptir. Sakız adası ise Anadolu'ya yakın en büyük adalardan biridir. Burası siyasi fanatizmden uzak güvenli bir yerdedir ancak, burada trafik ve alt yapı sorunlarının olması diğer iki yere göre Sakız'ı dezavantajlı bir konuma getirmiştir. (Georgiadou, 2004, s.149).Ancak yapılan görüşmelerde kesin olan bir şey yeni bir üniversite kurulması fikrinde Karatheodory, Venizelos'u ikinci üniversitenin Selanik dışında İzmir'de kurulmasına ikna etmiş olmasıdır. (Agelopoulos, 2018, s. 205). Nitekim söz konusu görüşmeler devam ederken Yunanistan, taleplerini Paris Barış Konferansı'nda Wilson İlkeleri'nin 12. maddesine dayandırmış, harita ve nüfus verilerini kullanarak İzmir'in Yunanistan tarafından işgal edilmesini talep etmiştir. Konferansa, bu talep konusunda fikir birliği sağlanmış ve 15 Mayıs 1919'da İzmir'in işgaliyle başlayan süreç Batı Anadolu'nun iç bölgelerine yayılacak bir seferi başlatmıştır. (Çolakoğlu, 2022, s.115,118, 122).

İzmir'in işgali ile yeni bir dönem başlamış ve İzmir'e 21 Mayıs 1919'da yönetici olarak Venizelos'un Girit'ten arkadaşı olan ve aynı zamanda Epir Valisi olarak görev yapmakta olan Aristidis Stergiadis görevlendirilmiştir. Stergiadis'in hukuk fakültesi mezunu olmasının yanı sıra İslam hukuku üzerine uzmanlaşması Venizelos'un Müslüman nüfusun yoğunlukta olduğu bölgeler için onu görevlendirmesinde etkili olmuştur. Böylelikle 1919- 1922 yılları arasında Stergiadis, Yüksek Komiser olarak geldiği İzmir'de Yunan politikalarının belirleyicisi olmuştur. (Tağmat, 2020, s. 119-120).

2. İzmir İyon Üniversitesi'nin Kurulması ve Sonu

Venizelos, Mart 1920'de İyonya ordusu başkomutanı Leonidas Paraskevopoulos, İzmir Yunan cemaatinin ileri gelenlerinden Dr. Apostolos Psaltof ve Konstantin Karatheodory ile İzmir limanına demirleyen bir savaş gemisinde buluşmuş ve yapılan görüşmede Karatheodry, İzmir İyon Üniversitesi'nin kurulmasıyla görevlendirilmiştir. Bunun hemen ardından 2/15 Haziran

1920'de Yunanistan Eğitim ve Din İşleri Bakanı tarafından Atina Kapodistrias Üniversitesi'ne Analitik ve Geometri profesörü olarak atanmıştır. Karotheodory, her ne kadar Atina'ya giderek görevine başlamamış olsa da Yunanistan'da memur statüsü kazanmıştır. Venizelos'un Karatheodory'yi seçmesinin nedeni onun üniversite deneyiminin yanı sıra İzmir'de kurulacak bir üniversite için olası bir Türk tepkisini önlemektir. Nitekim Karatheodory ailesi daha önce de belirtildiği gibi uzun yıllar Osmanlı Devleti'ne hizmet etmiş tanınmış bir ailedir. (Georgiadou, 2004, s.140, 146). Yapılan görüşmelerin ardından 14 Temmuz 1920 tarihli 2251 sayılı "İzmir'de Bir Yunan Üniversitesi'nin Kurulması ve İşleyişi Hakkındaki" kanun, resmi gazetede yayınlanmıştır. (Hristou, 2006, s.204). Kanun, İzmir Yüksek Komiseri Aristidis Stergiadis ve Karatheodory tarafından görüşülmüştür. Stergiadis, söz konusu üniversite projesiyle ırk ve millet ayrımı gözetmeden herkes için eğitim olanağı sağlayarak, amaçlarının Yunanistan'ın Küçük Asya'ya yabancı halkları fethetmek değil, kendi medeniyetlerini onlara sunmak için geldiğini göstermek olarak tanımlamıştır. (Milton, 2009, s.117)

Üniversite, Mühendislik, Tarım, Ticaret ve Doğu Halklarının Etnolojisi olmak üzere 4 fakülte olarak tasarlanmıştır. Ancak kısa süre sonra bunlara Sağlık Enstitüsü, Devlet Memurluğu Okulu ve İslam Araştırmaları fakültesine benzer İslam dini okulu da eklenmiştir. Etnoloji Fakültesi ve İslam Dini Fakültesinin kurulması ile sosyal bir modernleşme hedeflenmiş ve bu üniversite ile Yunanistan'ın bütün komşularıyla onarması gereken doğal ilişkilerin geliştirilmesine uygun eğitim ve araştırma merkezlerinin yaratılması amaçlanmıştır. Özellikle Etnoloji Fakültesi'nin kurulması, Yunanistan'ın kuramsal düzeydeki ulus inşası projesi ile ilgilidir. (Agelopoulos, 2018, s.197,206-207). Bu üniversitede öğrenim için başvuranlardan Yunanca bilmeleri istenecek olup öğrenci kabulünün bir giriş sınavı ile olması düşünülmüştür. Karatheodory ayrıca büyük bir halk kütüphanesinin yanı sıra yüksek standartlarda donatılacak fizik, kimya, makine ve elektrik laboratuarlarının kurulmasını da önermiştir. (Georgiadou, 2005, s.66) Her ne kadar eğitim dili Yunanca amaçlansa da bazı özel durumlarda Türkçe ve diğer dillere de izin verilemesi düşünülmüştür. Bunun yanı sıra üniversitenin cinsiyet ve milliyet ayrımı gözetmeden herkese açık olması ve buradaki makam ve maaşların, Atina Üniversitesi'ne denk olması hedeflenmiştir. Üniversite, İzmir'deki Yüksek Komisere karşı sorumlu olacaktır. (Georgiadou, 2004, s. 154). Yunan yönetimi, İzmir bölgesinde yaşayan Türklerin, eğitim görmek istediklerinde İzmir'deki bu üniversiteye ya da Atina'ya gidebileceğini öne sürmüştür (Toynbee, 2007, s.202). Ancak Türklerin ekseriyetle büyük çoğunluğunun Yunanca bilmedikleri düşünüldüğünde bu durum inandırıcı gelmemektedir.

Üniversitenin oluşumu tasarlandıktan sonra sıra üniversite olarak kullanılacak yere gelmiştir. Bunun için ilk olarak günümüzdeki Karataş'ta (Bahri Baba Tepesi) bulunan büyük ve yarı inşa edilmiş halde bulunan bir bina düşünülmüştür. Aslında burası 1875'e kadar bir Yahudi mezarlığı olarak kullanılmıştır ancak, 1878 Türk-Rus savaşı sonrasında İzmir'e sığınan Doğu Rumeli ve Bulgaristan'dan gelen mülteciler buraya geçici olarak yerleştirilmiştir. Yahudiler, bu durumu protesto ettikleri için 1883'te burası yıllık kira ödemeleri karşılığında Yahudilere iade edilmiş olsa da daha sonra yeniden mezarlık olarak kullanılmamıştır. 1914 yılına gelindiğinde de dönemin İzmir Valisi Rahmi Bey, Yahudi cemaatinin herhangi bir vergi ödemediği gerekçesiyle buraya bir Yüksek Okul'un yanı sıra bir de halk kütüphanesi yaptırmıştır. Yahudi cemaati, Mondros Mütarekesi sonrası söz konusu arazinin mülkiyeti üzerinde hak iddia etse de İzmir İl Meclisi bu yerin kamu arazisi olduğuna karar vermiştir. İzmir'in işgali sonrası da Yunan işgal yönetimi bu yeri, üniversite için kullanmaya karar

vermiştir. Yahudi cemaati, bunu protesto etmiş olsa da Yüksek Komiserlik arsa yerinin Osmanlı Devleti'ne ait olduğunu belirterek projenin iptalini reddetmiştir. (Georgiadou, 2004, s.151).

İzmir'in işgalinden yaklaşık bir yıl sonra 10 Ağustos 1920'de Sevr Barış Antlaşması imzalanmıştır. Ancak Ankara Hükümeti'nin bu antlaşmayı kabul etmeyerek işgallere karşı milli mücadele başlatması ile Sevr Antlaşması ölü doğmuş bir belge niteliğinde kalmıştır. (Küçük, 2009, s.4). Antlaşmanın imzalanmasından iki ay sonra Kral Aleksandros'un ölümü ise Yunanistan'da anayasal tartışmaları yeniden gündeme getirmiş ve ülkedeki ulusal bölünme tutkularını körüklemiştir. Tüm bunlar 1920'de yapılan seçimlere yansımış, küçük ama saygın bir Yunanistan kampanyası yapan Krallık yandaşları seçimlerden galip çıkarken Venizelos ise ağır bir yenilgi almıştır. Bu yenilgi, ülkede neredeyse sekiz yıldır süren savaş bıkkınlığına, İngiltere ve Fransa'nın ülkenin iç işlerine müdahalesine yorulabileceği gibi 1917 ile 1920 yılları arasında bazı Venizelos yandaşlarının tutumuna da bağlanabilmektedir. (Clogg, 2018, s.101).

Seçimlerden sonra başa gelen yeni yönetim ilk iş olarak 1919'da çıkartılan eğitim reformunu iptal ettiği gibi Aralık 1920'de dönemim yeni Eğitim Bakanı çıkardığı bir kararname ile Karatheodroy'nin Atina Üniversitesi'ndeki görevine son vermiştir. Yüksek Komiser Stergiadis ise yeni hükümet kurulunca istifa etmiş ancak istifanın kabul edilmemiş ve Anadolu'daki savaş devam etmiştir. Dolayısıyla Yunanistan'daki politik değişimden Yüksek Komiser'in İyon Üniversitesi'nin kurulmasıyla ilgili kararnamesi etkilenmemiş ve bununla ilgili kararname Aralık 1920'de yayınlanarak üniversite ile ilgili hazırlıklar devam etmiştir. Yarısı bitmiş binanın tamamlanması için Karatheodory'nin önerisiyle mimar Aritotelis Zachos İzmir'e davet edilmiştir. (Georgiadou, 2004, s.153, 155). Binaya ayrıca 320 kişilik bir amfi eklenerek 1922 yazına kadar inşa süreci tamamlanmıştır. (Achladi, 2020, 226).

1921 yılına gelindiğinde Sevr Antlaşması henüz İtalya dışındaki ülkelerin hiçbiri tarafından imzalanmamıştır. Antlaşmada yer alan hükümlerin Türkler tarafından kabul edilmeyeceğinin giderek anlaşılması üzerine Müttefikler, antlaşma şartlarını revize ederek kabul edilebilir bir hale getirmeye çalışmıştır. Ancak Londra Konferansı'nda Sevr hükümlerinin Ankara Hükümeti'ne kabul ettirme girişimleri sonuçsuz kalmıştır. Ankara Hükümeti'nin milli mücadelede kazandığı askeri ve diplomatik başarılar nedeniyle 1922 Mart ayı itibariyle Türkler ve Yunanlar arasında yapılmak istenen arabuluculuk faaliyetleri de başarısı olmuştur. Türklerin, Mustafa Kemal Paşa'nın liderliğinde yaptıkları bağımsızlık savaşında büyük bir yenilgi alan Yunan kuvvetleri üç buçuk yıl içinde ele geçirmiş olduğu tüm mevzileri terk etmek durunda kalmıştır. (Çolakoğlu, 2022, s.127-129).

Büyük hezimetin ardından Stergiadis, Yunan ordusunun Anadolu'dan çekilmesini kabul etmiştir. Bu durum Yunanistan'ın Anadolu'daki varlığını sona erdirirken İzmir'de özerk bir Yunan Devleti kurma planlarının da sonu olmuştur. Türk birlikleri, İzmir'e girmeden öncelikle Yüksek Komiserlik ofisinin alt düzey memurları şehri terk etmiş, 8 Eylül'de arşivler temizlenmiş, üst düzey memurlar ve yetkililer de İzmir'den ayrılmıştır. İzmir'deki işgalin son bulmasıyla birlikte Karatheodory, üniversite kütüphanesinin bazı kitaplarını ve labarotuvar araçlarını bir gemiye yükleyerek İzmir'den ayrılmış ve 15 Eylül 1922'de Atina'ya ulaşmıştırtır. Orada kısa bir süre üniversiteye atanmış olsa da hayatına ve kariyerine Almanya ve ABD'de devam etmiştir. Konstantin Karatheodory, 2 Şubat 1950'de Almanya'da ölmüştür. (Georgiadou, 2004, s.166,168, 172, 441). İzmir'in kurtuluşu Karatheodory'nin belirlediği *Ex*

Oriente Lux[13] sloganıyla birinci sınıf öğrencileri için eğitimin Eylül 1922'de başlaması öngörülen ve Doğu'nun en modern üniversitesi olması arzu edilen İzmir İyon Üniversitesi'nin hiç açılmadan tarihteki yerini almasına neden olmuştur. (Milton, 2009, s.117-118).

Sonuç

Yunanistan 1830'da müstakil bir devlet olarak tarih sahnesine çıktığında Yunanca konuşan Ortodoks nüfusun büyük çoğunluğu Osmanlı Devleti sınırları içinde kalmıştı. Bu nedenle yeni kurulan Yunan Devleti, Osmanlı Rum nüfusunun Türk egemenliğinden kurtarılarak Bizans İmparatorluğu'nun hüküm sürdüğü yerlere sahip olmak şeklinde ortaya konmuştur. Dolayısıyla bu ideal Yunanlara ait olduğu iddia edilen Güney Balkanlar ve Anadolu'yu da içine alan coğrafyanın özgürleştirilerek medenileştirilmesi iddiasını taşımaktadır. Bu medeniyet projesinde Yunanca konuşmayan diğer Ortodokslar da Yunan dilini ve kültürünü kabul ettikleri takdirde bu ulusun parçası olabileceklerdir. Yunanistan, 20. yüzyılın başında Yunan misyonunun Doğu'yu aydınlatmak olduğu iddiasıyla varoluşsal bir hedef üstlenmiş ve bunun alt yapısı eğitim ve kültür politikaları ekseninde oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda Venizelos'un Başbakanlığı dönemindeki Yunan Hükümeti'nin ikini bir Yunan üniversitesi kurma projesi olmuştur. İlk olarak bu üniversitenin Makedonya'nın en önemli şehri Selanik'te kurulması düşünülmüşse de I. Dünya Savaşı'nın çıkması bu planı engellemiştir. Savaş sonunda yenilen devletlerle yapılacak barış antlaşmalarının görüşüldüğü Paris Barış Konferansı'nda Yunanistan'ın İzmir'i işgal etmesi kararının çıkması nedeniyle ikinci üniversitenin İzmir'de kurulması görüşü ağırlık kazanmıştır. Zira burası Türk, Rum, Ermeni, Yahudi ve Levanten nüfusun yaşadığı bir yer olarak Yunanistan'in medeniyet misyonu açısından uygun bir yerdir. Bu tasarı, İzmir işgalinin kalıcı amaçlarlarla yapıldığının da bir başka göstergesidir. Venizelos, Yunanistan'ın ikinci üniversitesi olacak İzmir İyon Üniversitesi kurma görevini uzun yıllar Osmanlı Devleti'ne hizmet ederek üst düzey bürokratik görevlerde bulunmuş Fenerli Karathedoroy ailesinden Konstantin Karatheodory'ye vermiştir. Konstantin Karatheodory, babası ve dedesinin Osmanlı Devleti'ne duyduğu bağlılığın aksine kendisini Megali İdea'nın gerçekleşmesine adamış Almanya'da ve uluslararası alanda tanınmış bir matematikçidir. Onun idaresinde İzmir İyon Üniversitesi bina, teknik ve alt yapı düzenlemelerini tamamlayarak *"Işık Doğu'dan Yükselir"* sloganıyla Helenizm ideallerini yaymak amacıyla Eylül 1922'de eğitime başlamayı planlamıştır. Ancak üniversitenin açılması projesi Türklerin Mustafa Kemal Paşa önderliğinde yaptıkları Ulusal Kurtuluş Savaşı'nı kazanarak Türk ordularının 9 Eylül'de İzmir'e girmeleriyle yarım kalmış ve İzmir İyon Üniversitesi hiç açılmadan tarihteki yerini almıştır.

Kaynakça

1. Achladi, E. (2020)."Savaştan Yunan İdaresine: Kozmopolit Smyrna'nın Sonu", *İzmir 1880-1930 Unutulmuş Bir Kent mi? Bir Osmanlı Limanından Hatıralar*, Der. Marie-Carmen Smyrnelis, Çev. Işık Ergüden, İstanbul: İletişim Yayınları, s.211-227.

2. Agelopoulos, G. (2018). "Çekişmeli Topraklar ve Etnoloji Arayışı: İzmir'de İnsanlar ve Mekânlar, 1919-22, *Mekan ve Millet Yunanistan ve Türkiye'nin Coğrafyalarının Oluşumu*, Der. P. Nikiforos Diamandouros, Thalia Dragonas, Çağlar Keyder, İstanbul:Koç Üniversitesi Yayınları, ss.195-210.

[13] Işık Doğu'dan Yükselir.

3. Bozis, S. (2011). *İstanbullu Rumlar*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

4. Clogg, R.(2018). *Yunanistan'ın Kısa Tarihi*, Çev. Dilek Şendil, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

5. Çolakoğlu, E.F. (2022). "ABD Kaynaklarına Göre İzmir'in İşgali ve Sonrası", *AÜ Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 70, 109-138.

6. Eksertzoglou, H. (2004).*Osmanlı'da Cemiyetler ve Rum Cemaati Dersaadet Rum Cemiyet-i Edebiyesi,* İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

7. Eser, M. (2019). *Eleftherios Venizelos Yunan Arşiv Kaynaklarına Göre Türk-Yunan İlişkileri*, İstanbul: Yeditepe Yayınevi.

8. Georgiadou, M. (2004). *Constantin Carathéodory Mathematics and Polirics in Turbulent Times*, New York: Springer.

9. Georgiadou, M. (2005 Ekim). "Doğu'daki Yunan Uygarlaştırma Misyonunun Smyrna (İzmir) Örneği İyonya Üniversitesi", *Toplumsal Tarih,* 142, 58-67.

10. Hristou, A. (2006)."Η Ίδρυση του Πανεπιστημίου της Σμύρνης και ο Κωνσταντίνος Καραθεοδωρὴ", *Ο Ελληνισμός της Μικράς Ασίας από την Αρχαιότητα μέχρι τη Μεγάλη Έξοδο Παιδεία Εκπαίδευση στις Αλησμόνητες Πατρίδες της Ανατολὴς Πρακτικα 2ου Συμπόσιου 25-27 Νοεμβρίου.* Nea Ionia: Kemipo, s.204-223.

11. Jelavich, B. (2013). *Balkan Tarihi 18.ve 19. Yüzyıllar I*, Çev. İ.Durdu, G. Tunalı, H.Koç, İstanbul: Küre Yayınları.

12. Kılıç, M. (2009). *Osmanlı Hariciyesinde Gayrimüslimler,* Ankara: Ankara Üniversitesi, Doktora Tezi.

13. Küçük, C. (2009). "Sevr Antlaşması", *TDVİA,* 37, 1-5.

14. Milton, G. (2009). *Kayıp Cennet Smyrna 1922 Hoşgörü Kentinin Yıkılışı,* Çev. Esra Aktuğlu, İzmir: Şenocak Yayınları.

15. Moiras, L. (2015). "Helenottomanizm (Yunan-Osmanlıcılığı) İdeolojisi", *Osmanlıdan Cumhuriyete" Sosyo-Kültürel Siyasi Yansımalar, Ali İhsan Gencer Anısına*, Haz. G.Sarıyıldız, F. Ürekli, R.Karacakaya, N. E. Hacısalihoğlu, İstanbul: Derin Yayınları.

16. Papageorgiou, S. (2005). *Από Το Γένος στο Έθνος Η Θεμελίωση του Ελληνικοὺ Κράτους 1821- 1862*, Atina: Papazisi.

17. Petropulos, J. A. (1968). *Politics and Statecraft in the Kingdom of Greece 1833-1843*, Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

18. Philliou, C. (2010). "Osmanlı Yönetimindeki Fenerli Nüfuzun Çözümlenmesi",

Toplumsal Tarih Dergisi, Çev. Nilüfer İlkaya, 193, 54-69.

19. Piromali, İ. (2020). *Ο Εμπνευσμένος Έλληνας Μαθηματικός Κωνσταντίνος Καραθεοδωρὴ (1873-1950)*, Kalamata: University of Peloponnese, Yüksek Lisans Tezi.

20. Tağmat, Ç. (2020). "İşgal Yıllarında İzmir'de Yunan İdari Sistemi", *1918-1919 Mütarekeden Milli Mücadeleye (Hayal Kırıklığı, Uyanış, Örgütlenme ve Direniş)*, İstanbul: Türk Ocağı Yayınları, s.118-130.

21. Toynbee, A. J. (2007). *Türkiye'de ve Yunanistan'da Batı Meselesi*, Çev. Kadri Mustafa Orağlı, İstanbul: Yeditepe Yayınevi.